

Biologie hraboše polního a možnosti regulace

Hlodavci patří mezi významné škůdce na polích a ve skladech. Působí ekonomické ztráty žírem jednak v porostech plodin, jednak ve skladech, farmách a potravinářských provozech. Dalším rizikem svázaným s výskytem hlodavců je přenos patogenů (humánního či veterinárního významu) nebo krev sajících parazitů, které patogeny přenášejí.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) Foto: Pavel Rödl

Zatímco ve skladech dominují jako škůdci myš domácí, krysa a potkan, na polích škodí převážně hraboši nebo myšice. Vzhledem k současné kalamitě hraboše domácího byl připraven krátký informační článek shrnující vybrané informace, které se týkají biologie hraboše polního a aktuálních možností jeho regulace pomocí nástrah. Hraboš polní (*Microtus arvalis*) patří mezi významné škůdce zemědělských plodin. Je to drobný hlodavec s krátkým ocasem; délka těla je 80–130 mm s hmotností 18–30 g. Aktivní je během dne i v noci. Žije nejčastěji na polích,

Přehled přípravků na ochranu rostlin s účinnou látkou fosfid zinečnatý registrovaných proti hraboši polnímu na zemědělské půdě ke dni 31. 10. 2019

Přípravek	Typ registrace	Konec platnosti rozhodnutí
Arvalin Forte	1805	30. 4. 2025
Ratron GL	3298	30. 4. 2025
Ratron GW	330	30. 4. 2022
Stutox II	2462	30. 4. 2025
Stutox II	výjimka na 120 dnů	28. 11. 2019

Izdroj: ÚKZÚZ registr přípravků – <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR/Vyhledavani.aspx>

kde se vyskytuje v závislosti na přítomnosti plodin a typu kultivace. Dále sídlí na loukách, pastvinách a travnatých mezích, kde se vyskytuje trvale a může se odtud opětovně šířit do ostatních biotopů v období kolísání populačních hustot. Živí se nadzemními i podzemními částmi rostlin, dává přednost polním monokulturám, především víceletým píceňinám, ozimům a řepce; oblíbené jsou také obilniny všeho druhu a okopaniny (cukrová řepa). Obecně preferuje plochy, ve kterých neprobíhají časté mechanické zásahy, které by narušily jeho podzemní nory. Nory tvoří systém hnízdní komory, zásobáren a soustavy chodeb s východy o průměru 3–5 cm. Starší stavby jsou rozsáhlejší a rozvětvenější, neboť poskytují úkryt pro více samic a z jedné původní nory vzniká postupně kolonie. Vchody do nor jsou na povrchu spojovány chodníčky, které si hraboš buduje postupně a zabavuje je vegetace k zajištění rychlého pohybu.

Populace hrabošů procházejí nepravidelnými cykly, kdy dochází k periodickému přemnožování. Právě v období přemnožení působí hraboši významné škody zemědělských plodin a bývají přijata různá regulační opatření. Při běžných hustotách jsou populace hraboše regulovány prostřednictvím různých agrotechnických opatření, mezi které patří intenzivní obdělávání půdy (podmítka, hluboká orba) a odklízení posklizňových zbytků a dalšího

materiálu, který by mohl představovat úkryt nebo potravu pro hraboše. Další možností regulace je biologická ochrana prostřednictvím přirozených predátorů hrabošů, jako jsou dravci, sovy a šelmy. Různé krajinné úpravy (prvek porostů dřevin v krajinně, remízky, ...) pomohou vytvářet příznivé podmínky pro trvalý výskyt těchto predátorů. Další možností, jak zvýšit výskyt přirozených nepřátel, je rozmístění budek pro hnízdění dravců a sov nebo berličky ve tvaru „T“, které umožní sezení dravců a tím i účinnější predaci hrabošů na zemědělských pozemcích. Při kalamitním výskytu hraboše může být využívána chemická ochrana. Každému chemickému zásahu vždy předchází monitoring početnosti populace, na jehož základě bývá přistoupeno k aplikaci rodenticidních přípravků. Sledování početnosti hrabošů se provádí pomocí zjišťování počtu skutečně obydlených nor dle aktuálních důkazů přítomnosti hrabošů, jako jsou čerstvé zásoby v ústí nory, čerstvý trus, výhrabky při budování podzemních struktur, pozorování a případně odchycení jedinci.

K ošetření je možné použít pouze registrované přípravky k danému použití a vždy je nutné řídit se pokyny uvedenými na etiketě přípravku. Jelikož pravidla pro používání rodenticidních přípravků (klasifikace, typ použití, registrace přípravků) prochází v průběhu posledních let poměrně dynamickými změnami, je nutné kontrolovat jejich aktuálnost a platnost. Ke kontrole ve specifických případech je registrován na hubení hraboše fosfid hlinitý, který uvolňuje fosforovodík, jako dýchací jed (např. přípravek Gastoxin). Nejčastěji jsou však populace hraboše omezovány anebo likvidovány prostřednictvím požerových nástrah na bázi fosfidu zinečnatého. Z těchto typů nástrah se v žaludku hlodavce uvolňuje toxický plyn fosforovodík, který způsobí úhyn hlodavců krátce po pozření (tabulka).

Článek byl zpracován za institucionální podpory MZE-R00418.

Marcela Fraňková, Radek Aulický, Václav Stejskal, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Praha-Ruzyně
Pavel Rödl
LF Univerzita Karlova, Praha

Přinášíme vám rozhovor

s Janem Doležalem, který je kandidátem představenstva na prezidenta AK ČR

▶ STR. 4

Podívej se do pole,

je informační kampaň, která vysvětluje význam ochrany rostlin před veškerými škůdci, zapojte se také,

▶ STR. 24

Šnećí farma,

i to je forma zemědělství. O produkci poněkud netradičních specialit, které můžete ochutnat i na našem trhu píšeme na

▶ STR. 12 PŘÍLOHY

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít **ZDARMA** až do vaší schránky, objednávky na sekretariat@akcr.cz

24. LEDNA
2020

AGRObase

Z P R A V O D A J

INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

M Ě Š Í Č N Í K

www.akcr.cz

Jak by měla vláda ČR řešit další vývoj zemědělství

Vzduch, voda a půda jsou základní atributy existence lidstva.

Vyspělé státy světa zvyšují produktivitu práce, koncentraci zemědělské a potravinářské výroby, s obrovským tempem zavádějí půdo-ochranné technologie a protierozní obdělávání půdy systémem precizního zemědělství,

které brání půdní erozi a umožní intenzivní hospodaření na půdě. Zemědělsky vyspělé státy také mnohonásobně více pracují na genetice v rostlinné i živočišné výrobě tak, aby došlo k optimálnímu využití potenciálu